

gr. iij. Cum Conserv. Flor. Calendul. fiat Bolus ad sudorem promovendum.

Sed si alvus constipata fuerit, prius injiciatur enemata. In hoc casu etiam conferunt Refrigerantia, de quibus vid. caput proximè precedens.

CAPUT XXXV.

De Febre Putrida & Ardente.

1. **F**ebbris Putrida continua, sine intermissione perseverat à primo aggressu ad exitum; aliquando tamen, vel quotidie, vel tertio, vel quarto quoque die Paroxysmum inducit, & exindè denominatur Continua, Quotidiana, Tertianæ, vel Quartanæ &c.

Febbris Ardens constanter ægrum affligit cum siti vehementi & inextinguibili. Quæ reliqua sunt Symptomata addiscuntur ex aliis febrium speciebus, sive Continua sint, sive Intermittentes, sive de utriusque natura participant.

2. *Causa* est materia quædam vitiata & Putrefacta, quæ cum sanguini communicetur litem excitat inter particulas Acidas & Alkalizatas, undè sanguis in ebullitionem confusam cietur: & quo magis particulae prædominantes de calore, Acrimonia, aut Bile participant, eo magis pervertitur sanguinis crassus, & Symptomata morbi magis ingravescent. Si materia hæc corrupta (sive in Lympha, sive in succo Pancreatico, sive in ipso Chylo, hospitetur) pro parte in vasibus hisce obstruatur (saltem pro modico tempore) quandò denuò sanguini redditur: verisimile est exindè effervescentiam febrilem magis augeri.

3. Omnes Febres Ardentes periculosæ sunt; sed Judicium particulare non ferendum est, nisi ex symptomatum vehementia & ægri viribus, ritè perpensis. Senibus plerumque lethales evadunt. Si Urina spissa sit & crassa, magnam ataxiam in sanguine indicat; Si tenuis & rubra appareat, adhuc majus est discrimen; & si

albescat mortem præsignificat. *Febris Continua Quartana* diu persistens sæpè in *Hydropem* degenerat.

4. *Therapeia*. In principio *Febris Acuta* & *Ardenris*, æger ab omni carnis usu inhibendus est, & diæta tenuis imperanda est, ut *Panarella*, *Juscula Herdeata*, &c.

Sed in morbi declinatione, & febribus longioribus plenior victus concedatur, ut *Juscula* (& quandoque caro ibid. incoacta) & præcipuè *Gelatina* ex *Carne Vituli*, *Pullorum*, *Perdicum*, &c. quibus adde *Gelatinam C.C.* &c. pro potu *Serum Lactis Destillatum* convenit; ut & *Aq. Hordei Tinct.* *Rosarum*, *Violarum*; *Decocta Acetosa*, *Luzula*, *Portulaca*, &c. Quæ acuantur (si placeat) *Succo Limonum*, *Citrorum*, *Spiritu Sulphuris*, *Salis*, & præcipuè *Nitri*. Exempl.

℞. *Hordei Excortic.* ℥v. *Liquirit.* ℥j. *Cinamom.* ℥iij. *Aq. Puræ* lib. v. *Coque*. *Colaturæ* adde *Syr. è Rosis siccis* ℥iij. *Spirit. Nitri* q. s. *ad grat. acidit.*

In principio *Venæsectio* prodest; & si *Ventriculus* illuvie quadam oneretur *Emeticum* levius conducit, sin aliàs, *Venæsectione* celebrata *Purgativum* exhibeatur. *Ex. gr.*

℞. *Decoct. Prunor.* ℞. ℞. *Cremer. Tartar.* ℥ss. *Fol. Senn.* ℥iij. *Sem. Fœnicul. Anisi aa.* ℥ss. f. infusio per horas xij. *Colat.* detur usui.

Purgatione peracta, priusquam *Cardiaca* exhibeantur, *Diaphoretica* quædam in usum revocanda sunt, quæ prima vice de levioribus esse debent. *Exemp.*

℞. *Bezoard. Mineral. Sal. C.C. aa.* ℞. Cum *Diascord.* q. s. fiat bol.

Sed in *Febribus Continuis*, *Quotidianis*, *Tertianis*, aut *Quartanis*, *Extracta* & *Infusiones Absynthii*, *Gentiane*, *Centaurii minor.* & *Corticis Peruviani*, quæ fieri possent cum *Spiritu Salis armoniaci*, & in quartanis *Spiritu Gum. Ammoniac.* Hæc, inquam, una cum supra præscriptis in tali casu conveniunt, prout ratio cuiquam dicitabit.

In hisce febribus curandis attendenda sunt symptomata: à quibus ipsæ febres suas denominationes

viuntur, ut ardor, sudor, vigiliæ, vomitus, delirium, leipotymia, cephalalgia, sitis, lingua arida, &c. Nam in deliriis, Vigiliis, &c. Opiata propinanda sunt; in linguæ & faucium ariditate Gargarismata; in ardore & siti decocta refrigerantia hæcenus memorata, exhibenda sunt; & in vomitu, diarrhæa, &c. propria horum symptomatum cura respicienda est.

Externè etiam plurima adhiberi solent, quorum infinita varietate referti sunt plerique authores, ad quos lectorem remitto.

CAPUT XXXVI.

De Febre Hæctica, Colliquativa & Catarrhali.

1. **O**Mnes hæc febris species ab eadem causa proveniunt, viz. Acrimonia in sanguinis massa, orta ex acredine levi Lymphæ, vel succi Pancreatici, &c. quam sæpè acquirunt post aliam febrem prægressam, vel si partem aliquam ulceratam in transitu alluant, exinde purulentam quandam materiam in sanguinem deferentes, vel fortassis hæc acredo provenit à facultate digestiva læsa, obstructionibus Mesenterii, &c. undè Chylus nimium acescit, & corpus à pastu calore perfunditur.

2. *Hæctica* dignoscitur ex pulsu debili & celeri, calore modico & acri (circa horam aut bihorium à pastu utrumque hoc Symptoma magis urget) siti, tussi levi. --- *Catarrhali* verò dignoscitur ex tussi vehementiori, obstructionibus pectoris, Torpore Vigili & perpetuo], *Colliquativa*, ex sudoribus Nocturnis. Hoc autem omnibus hisce commune est quod corpus gradatim consumatur, adeò ut in merum Sceleton degeneret, solacite & ossium compage superstitite quo casu morbus denominatur *Tabes* vel *Marasmus*.

3. Febres hæc si in principio attendantur curari possent; sed si corpus macie confectum fuerit antè curam inchoatam, ægre (si unquam) curantur. Si *Hæctica* ab inflammatione, *Apostemata*, &c. procedat, nisi hisce symptomatis propriam curam adhibeas, laterem lavas.

4. Cura tota consistit in sanguine dulcificando, & ab acrimonia hac expediendo; in quem finem, corporis & animi exercitia, somnus, vigiliæ, excreta & retenta, naturalem statum sequantur: omnes potus fortiores spirituosus, cibi aridi, & concoctionis difficilis, cautè usurpentur; sed juscula, gelatinæ, precipuè ex carne gallinæ, vituli, perdicis, &c. confecta, *Panatella*, *Pultes Oryzacæ*, *Lactææ*, &c. cum ægri commodo usurpantur.

In Regno Pharmaceutico, *Absorbentia* & *Acrimoniam Corrigentia* primas tenent, ut, *Bezoardicum Miner. Jov. Lunar. Ocul. Cancr. Margarit. Cathecu, Antihæcticum Poterii, Munsæti, Diasaturn. &c.* Proximo in loco numerantur *Gummata* & *Balsama*, ut, *Ammoniac. Galban. Terebinth. Balsam. Sulphur.* (quale hæctenus memoravimus *Capite 12. de Empiematico*) & *Balsamica naturalia.* Sed Medicamina in forma liquida exhibita magis huic morbo conveniunt, nam & sitis sæpissimè hunc morbum comitatur, proindè pro potu ordinario, & vehiculis requisitis, usurpetur *Aq. Hordei*; decocta, *Succi*, & aquæ destillatæ *Endivia, Acetosella, Portulacæ, Borruginis, Brunorum, Pomorum, Passularum, Radicum Aperientium*; emulsiones e *Seminibus Frigidis*; *Aq. Antihæctica Dolai*; omnia remedia *Nitrata*, &c.

Quæ sequuntur, mirum successum habent, sicut in nostra praxi sæpius observavimus.

℞. *Bezoard. Mineral. Antihæct. Poterii aa. ℥i. Misc.*
Dosis à gr. viij. ad gr. xv. in pulpa Pomi singulis auroris, super bibendo ℥iv. infusionis sequentis.

℞. *Aq. Capon. Aq. Sperm. Ranar. aa. lib. ℔. Antimon. Crudi Pulveris. ℥j. Passular. Incisar. ℥ij. Infund. in vase vitreo duplici in loco aliquo calido, Colatura ℥iv. Add. Spir. Sal. Armoniac. gr. xx. pro una Dosi.*

Sed præterea, varia illa symptomata & affectus, à qui-

quibus oritur febris maximè sunt attendenda, v. g. si calor intensus Pedes & manus possidet, sitis multum urgeat, hoc in casu remedia aquea juncta acidis levioribus conveniunt: In sudoribus nocturnis adde nitrata & saturnina.

In obstructionibus & febribus *Catarrhalibus Spir. Salino Urinoso* conferunt. Si *tussis, vigilæ, dolor, diarrhoea, &c.* absint, *Bezoardica & Anodina* usurpanda veniunt. --- Si ab aliis morbis procedat, consule illorum curam, v. g. si ab *Apestemate, Ulcere, &c.* exhibenda sunt *Balsamica*; & sic de cæteris.

CAPUT XXXVII.

De Febribus Intermittentibus.

1. **E**st vitiosa sanguinis effervescentia, unà cum paroxysmis quandoque pluribus quandoque paucioribus, intervallatim homines corripiens; paroxysmis pura sua sponte recedentibus, & denuò redeuntibus.

2. Si paroxysmus invadat post interstitium 24. horarum dicitur *Quotidiana*; si post 48. horas, dicitur *Tertiana*; si post 72. horas vel 3. dies elapsos, quarto nempe die (inclusivè numerando) dicitur *Quartana*; omnes hæc febrium intermittantium species magis vel minus vehementes sunt, & magis vel minus prolongantur, prout materia peccans & ægrotantis temperamentum variatur.

3. Omnes febres intermittentes incipiunt ab Algore & Horrore qui per horam præter propter durat; deinde subsequitur incallescencia febrilis, cum dolore capitis & Lumborum, Oscitatione, Siti, Vigilis, & nonnunquam delirio.

Febris Intermittens *Quotidiana*, si eandem non observet periodum, & unà adsint sapor amarus in ore residens, vomitio materiæ biliosæ, &c. audit apud Medicos

nomine *Tertiana Duplicis*. Sed si hæc symptomata non appareant, sed paroxysmus statim à passu regulariter & constanter invadat, dicitur *Quotidiana*. *Quartana* plerumque post meridiem, vel circa vesperam invadit. In omnibus febribus intermittentibus pandiculationes & oscitationes præcedunt.

4. In *Causa* explicanda, nos non alius quam celeberrimi *Silvii* vestigia sequimur, & proinde autumamus febres intermittentes ortum ducere ab obstructione unius, vel plurimum è ductibus lateralibus *Pancreatis*, quæ obstructio contingit ex pituita viscida majori vel minori copia ibidem collecta. Undè fit quod *Succus Pancreaticus* ex mora acescat, & proinde cum postea in duodenum proruperit, & Bili ibidem obviam iverit, effervescentiam excitat quæ horrem, Rigorem, &c. inducit. Et hoc etiam extra controversiæ aleam ponimus, quod varietas illa febrium intermittantium non aliund è quàm à varia dispositione & mixtura *Succi Pancreatici*, *Bilis*, & *Piruitæ* noxiæ, oriatur. Huic sententiæ magnam conciliat auctoritatem maximus ille *Silvius*; *vid. prax. l. 1. c. 27. & 30.*

5. Febris intermittens suapte natura periculosa non est, nisi per accidens infirmos & valetudinarios corripuerit, vel morbum quempiam gravem seu malignum subsecuta fuerit, vel in alium affectum se pejorem, *Hydropem*, *Phthisin* &c. degeneraverit. *Quartana* est omnium longissima, & curatu difficillima, undè vulgò *Ludibrium Medicorum* dicitur. Nos tamen felicissimè & maxima cum expeditione curare consuevimus, in id ipso tempore hyberno, quo tempore maximà pertinax & difficilis observatur; nec in hac nostra cura unquam *Corticem Peruvianum* in usum adhibuimus.

7. *Cura*. Coagulum illud obstruens incidendum, dissolvendum, & expellendum est: aciditas & acrimonia succorum corrigenda; & partes debilitatæ corroborandæ sunt. Omnia *Amara* & incidunt & corroborant, ut *Radices Gentianæ*, *Aristolochiæ*, *Enulæ*; Summitat. *Ab-sinthii*, *Tanaceti*, *Marrubii*, *Centauri*, *Chamomilli*; & tantum decantatus ille *Cortex Peruvianus* Omnium *Aromaticæ* acria, ut, *Piper*, *Caryophilli* &c. Sed *Sal. Volat.*

Tar. Ol. mirum in modum obstructions referant & ac-
ditates corrigunt, quo casu etiam addi possent *Absor-*
bentia, ut *Oculi Cancrorum*, *Bezoard.* *Mineral.* &c.
Quæ omnia variè præparari possunt. *Cathartica* etiam,
& *Diaphoretica*, vel supra præscriptis juncta vel per se
debitis intervallis exhibita, maximè conveniunt; imò
absolutè necessaria videntur, sicut & *Emetica*. Quando
Ventriculus saburra impura oneratur. Inter autem *E-*
metica præcipuum est (nisi virium imbecillitas adsit)
Tart. Emeticus, aliàs *Sal Virr.* & *Cardui*. Ex.gr.

℞. *Zythogala* lib. iij. *Summitat. Cardui*, *Camomill.*
aa. ℥j. f. decoctio.

Hoc primò vomitum, deindè sudorem provocat.
Non ipsimet experti sumus, quod decoctum *Cha-*
momilli magna quantitate assumptum (vel succus ejus-
dem minori quantitate) per duas vel tres vices re-
petitum, morbum profligaverit.

Pro *Cathartics*, quæ sequuntur, aut his similia
conveniunt.

1. ℞. *Decoct. Amar.* ℥iv. *Syr. è Rhampo Cathart.* ℥vj.
Spir. Absint. gut. xl. *Misce* pro una dosi. Vel si magis
allubeat hoc *Sylvii*.

2. ℞. *Pillul. Eetid.* ℥ss. *Trochisc. Alchandal.* *Mercur.*
Dulc. aa. gr. v. *Ol. Succin. gut.* ij. f. *Pilulæ* pro una dosi.

Si obstructions non usque adeo contumaces sint, sæ-
pè unica diaphoresi profligatur morbus, ut sæpè in pra-
xi nostra nobis occurrit. *Diaphoretica* sunt, decocta
Chamomilli, *Salvia*, *Cardui*, *Scodii*; *Perafitidis*, &c.
quorum singulis dosibus addi possent *Spir. CC. Lau-*
dan. Liquid. Tartarificati, aa. xx. ad xxx. & si urgeat
ocasio, tantundem *Tinct. Piperis*.

Hoc etiam observandum est quod *Emetica* & *Ca-*
thartica longius ante adventum Paroxysmi exhiben-
da sunt; *Sudorifera* autem non nisi circiter 2. ho-
ras antè Paroxysmum, ut æger nempe sudore le-
viore perfundatur illo ipso temporis momento quo
paroxysmus redux invadere consueverat.

Externè applicari possent *Emplastra*, ex *Nastiche*,
Olibano, *Camphora*, *Oleo Macis*, *Terebintina*; quæ
ventriculo, umbilico, vel carpis admoveantur.

CAPUT XXXVIII.

De Febris malignis & Pestilentialibus.

1. **F**ebres hujus farinae varia sortiuntur nomina, à variis symptomatibus & locis, & aliàs eadem planè methodo curantur: Præcipua enim differentia in *Malignitatis* gradu consistit. Ex omnibus hisce Febris ipsa Pests maximè est maligna, acuta, contagiosa, & lethifera.

2. *Febris maligna* est morbus contagiosus & perniciosus, vires prosterbens, fermenta omnia & viscerum functiones penitus subvertens, ortus à Deleteriiis & Contagiosis particulis Sanguini insinuat, & illo mediante in singulas Corporis partes deVectis.

3. *Signa* sunt subitus virium collapsus, & prætereà, quando primò invadit hujusmodi febris, horror levis, quem subsequitur dolor capitis & lumborum, pulsus frequens, debilis & incostans, urina constitutionis sanæ æmula; quandoque vigilæ, quandoque corporis & somnolentia cum insomniis infestis, Delirium, Vertigo, Sitis, defectus appetitus, Vomitus, Singultus, quandoque Stridor dentium, Tormina Ventris, Cardialgiæ, Leipothymicæ Convulsiones, Hæmorrhagiæ, Diarrhæa, Maculæ & Exanthemata in superficie corporis apparentia, & si adsint Carbunculi & Bubones, vera dicitur *Pests*.

4. *Causa Februm malignarum* est Aer Sale Volatili Arsenicali, vel acri, imprægnatus, qui sanguini & sero communicatur, vel per corporis poros, vel mediante alimento, saliva, &c. Sed præcipuè per inspirationem in pulmones deducitur, undè sanguinis textura & intima consistentia violatur, aded ut principio vitali resistat, & Spiritus Animales in confusionem redi-

digar
Super

5.
ferva
habe
tion
dici
repu
fom
lingu
rum
obvi
cet
tes
fum
ta P

6.

ab i
Mal
Sym

p

gnit

com

om

mor

mor

& c

refe

exh

at,

qua

tho

lu

ber

& c

nif

Al

dic

La

digantur. De Corruptione acris vide Authores, qui hac super re fusè scripserunt.

5. Prognostica sunt maximè infida & dubia. Observandum tamen est Morbos Epidemicos peculiaria habere symptomata, ex quorum accurata observatione, morbi exitus, an faustus, an infestus, predicti potest. Prognostica, quæ sequuntur meritò mala reputantur, viz. Delirium sub initio morbi, & à somno non levatum, motus convulsivi, manuum & linguæ tremor, singultus, aspectus faciei & oculorum ferox & horridus, conatus objecta quæpiam obvia corripendi, & stragula quibus coopertus jaceret complicandi: Exanthemata & maculæ apparentes & continuò evanescentes, &c.--- Quod ad pulsum, urinam, & alvi excretiones attinet, nulla certa Prognostica exindè deduci possunt.

6. Cura præcipuè in duobus consistit, vel in corpore ab injuriis contagii defendendo & præservando, vel in Malignitate ex contagio hætenus suscepto, & reliquis Symptomatis vincendis & profligendis.

Primò conducit omnia illa fugere quæ corpus malignitati contagii magis obnoxium redderent, ut nimia comestatio, compotatio, & veneris usus immoderatus, omnes affectus & passionis animi, ira, sollicitudo, timor, &c. Cavendum etiam ne evacuationes solite, Hemorrhoidum Mensium, Fontanellarum, &c. à naturali & consueta methodo desciscant. Si adsit, obstructione referendæ sunt, si Cacoehymia, Emetica & Cathartica exhibenda sunt, quibus addantur (vel, si magis arrideat, debitis intervallis per se exhibeantur) Bezoardica, quæ & per Diaphoresin & per Diuresin operantur. Si plethura adsit, secetur vena. Omnes autem hæ regulæ solummodo obtinent, ubi aliæ circumstantiæ non prohibent, v. gr. Tempus anni inopportunum, aer infectus, &c. Emetica, Cathartica & (præcipuè) Venæsectio non nisi maxima cum cautela imperanda sunt, quin potius Alexipharmacis & Sudoriferis insistendum.

Externè, ad infectionem præcavendam suadent Medici ut focus instruatur ex Junipero, Lauris, Rosemarino, Lavendula, &c. & ut omnia loca diligenter vitentur, in
qui-

quibus hic morbus grassatur, etiam omnia loca fetida, squalida & Cadaveribus repleta: si autem impossibile sit loca huiusmodi infecta, & hominum hoc morbo correptorum consortium, fugere. *Præservativa* assumenda sunt, & manè antè cibi assumptionem, & noctu antequam obreperet somnus. Exempl. gr.

℞. *Aq. Frophylect. Sylvii, Vini Mercatoris aa. lib. j. Theriac. Venet. Veteris ℥iv. Camph. ℥j. fiat. Tinctura Dosis ℥j.*

Præter *Theriac. Andromachi, Mithridatium* etiam & alia Alexipharmaca composita conveniunt Radices *Zedoaria, Angelica, Petasitidis Contrayerva, Serpentar. Virginian. Alii.* Etiam *Crocus, Carduus Carlina dictus, Ruta &c.* De omnibus, inquam, hisce fieri possunt *Infusiones, Tinct &c.* maxima cum utilitate. Et si addantur *Acida*, ut, *Spir. Acidi Minerale, Succu Citrorum, Limon. Lujula, &c.* eo magis efficaciora, experientia teste, evadunt. Qui itaque Melancholici sunt antidotum in pectore circumferunt, & etiam illi quorum sanguis acido temperatur pro optimis præservatoriis utuntur *Vino cum Spiritu C. C. Urina, &c.*

Sed si morbus hæcenus ægrum corripuerit, & jam iacta sit alea, exhibenda sunt remedia quæ non solum malignitatem & acrimoniam imbibant, & per diaphoresin expellant, sed & alia symptomata periculosa supprimant & devincant, diarrhæam fortè, convulsiones, &c.

Ex *Antidotis* hæc meritò primum sibi vendicant locum: viz. *Bezoardic. Antimon. Unicornu fossile, Ossa Viperar. Serpent. vel è Corde Cervi, Margarita, Corallia, Oculi Cancror. Bol. Verus, Terra Sigill. Sal. Volat. & Spirit. C. C. Viperarum, Urina, &c.* quæ si succinata mirum in modum venenum expellunt & Spiritus animales corroborant & invigorant. Ex suprâ nominatis, & aliis ejusdem farinae, varia fieri possunt præparata, pro symptomatum diversitate varianda. Exempl.

1. ℞. *Spec. Cord. Temp. ℥j. Camphor. Salis. C. C. aa. gr. iij. Olei Succin. Gut. iij. Diascordii q. s. fiat Bolus.*

2. ℞. *Bezoard. Mineral. Pulver. Gasconici, aa. gr. vj. Sal. Viperar. Camphor. aa. gr. iij. fiat Pulvis.*

Hu-

Hujusmodi remedia exhiberi possunt sub primam morbi insultum ad diaphoresin promovendam, sed de- nuò reiteranda sunt prout postulat occasio, addendo *Laudani gr. j.* si nempe dolores adsint atroces; & interea dum sudat æger subindè propinentur *Coclearia bina Tinct. supra præscriptæ*; vel affundatur *Spir. Nitri spiri- tibus C. C. & Viperarum*, usque donec *Ebullitio* cesset. Posses etiam ope *Spir. horum fixorum*, vel *Salis* ex hac commixtione *precipitati*, *Aq. Hordei acuerè*, vel potius *Aq. in qua C. C. & Offa Viperarum decocta fuerint*, quæ dulcificetur *Syrupo Papaveris*, vel *Diamoron*; vel instilletor *Spir. Dulcis Nitri, Salis Vitrioli*, in aquam *Borraginis, Scordii, Juniperi, &c.* de quibus bibat æger dum sitibundus aut calore oppressus existit. In Vigiliis autem & deliriis (nisi hæc finem consequantur) addenda sunt *Opiata fermentata*. In siccitate oris & linguæ utantur *Sale Prunella cum Aq. Rosarum, Plantaginis, Syrup. Diamoron, Vino albo, &c.*

Externè *Regio Cordis, & Carpi* inungantur *Ol. Succini, Ruta, Angelica, Scorpionum, Nucis Moscatæ, &c. & Balsamis*; quæ etiam formari possunt in modum *Emplastri cum Pulvere Bufonum, Sabin. Rut. Sulphure & Terebenthina*. Quod ad *Bubones & Carbunculos* attinet, consulendi sunt alii Authores.

CAPUT XXXIX.

De Variolis & Morbillis.

I. **A**ffectus hi sunt de Februm malignarum & contagiosarum genere, solo humano genere incidentes, idque nonnisi semel per integrum vitæ curriculum (non obstante quod supposititii quidam affectus horum æmuli in contrarium adducantur) *Variola* primò pustularum in modum prorumpunt, quæ denique saniosæ evadunt, sed *Morbilli* primò rubicundi & sicci apparent, &

& deinde absque suppuratione evanescent.

2. *Signa* sunt, Arteriarum & Brachii & Temporum pulsatio frequens & citata, oculi rubicundi apparent, & humorem aqueum Lachrymarum ad instar profundunt. Cutis pruritu & punctationibus afficitur, adest torpor insignis, dolor capitis & dorsi, calor febrilis levis, & constans, qui post duos aut tres dies multum augetur, cum siti, Vomitu, Pulsatione cordis, Respiratione difficili, Tremore, Convulsionibus, &c.

Tertio autem vel quarto die variolæ plerumque erumpunt, primò quidem in dorso, deinde in Abdomine & facie, & tota corporis superficie: *Augmentum* durat usque ad diem undecimum.

In *Morbillis* symptomata sunt mitiora, copiosa adest salivæ excretio, & tussis plerumque vehementior, quam in *Variolis*.

3. *Causa*. Credo horum affectuum seminarium nobiscum connasci, & in nostro corpore occultum latitare, usque dum Causæ quædam occasionales (precipue contagium) sanguinem violenter exagitaverint, unde fermentum illud seminale insurgens, *Variolarum* eruptionem procurat.

4. *Variolæ* citò apparentes, primùm rubræ, deinde albæ amplæ, rotundæ, paucæ, distinctæ, &c. periculum abesse significant. Sin autem calor febrilis antè variolarum exitum mitescat; vel si egressæ sint irregulariter, vel ubi egressæ sunt, statim recedant, vel si confluentes & depressæ, & maculis nigris in medio apparentibus stipatæ fuerint, si illis permisceantur maculæ purpureæ, si adsit alvi fluxus, respirandi difficultas, tussis sicca. Urina vel dejectiones sanguineæ; omnia inquam hæc sunt signa lethalia: Et si post eruptionem confestim evanescant, & tumor remittatur, in pessimo sunt statu. Adulti in majori discrimine versantur quam juniores; & si mulierem gravidam corripiant, plerumque abortus subsequitur.

5. *Cura*. Quamprimum symptomata febrilia se se prodant; eger aeri frigido non est exponendus, frigus enim eruptionem inhibet; sed & etiam à nimio calore cavendum est, hic enim ebullitionem nimiam concitaret; gradus

us itaque caloris & frigoris moderati esse debent, & naturalem statum non transgredientes. Cerevisia, vinum, caro, fugiantur; Eorum vicem suppleant, Farina Avenacea, Panatella, cum succo Citri vel Aurantiorum, & pro potu Lac cum pomis ibidem infusis.

℞. Lactis Pint. j. Aqua Pint. iij. singulis Pintis Adde Syrupi Citr. vel Lujul. ℥j. vel Aqua Hordei, si acuat Spiritu Dulc. Salis, Nitri, Vitrioli, cui gratioris saporis ergo addatur Syrupus aliquis. Vel (si magis arrideat) Cerevisia tenuis in qua flores Calendula, Aquilegia, Borraginis & similibus decocti fuerint, de qua bibat æger pro libitu. Cardiaca differenda sunt usque ad quintum diem, quo tempore lecto comittatur, & Cardiaca congrua usurpentur: & si malignitas subesse videatur, addantur Bezoard.

℞. Aqua Scord. Cardui bened. aa. ℥j. Laud. Liquid. Tin-ctur. Croc. aa. gut. vj. Syrup. Corallor. ℥ss. Misc.

Hoc vel huic simili utatur usque ad diem septimum, octavum, vel nonum: & si occasio postulet, adde Antimon. Diaphoret. Bezoard. Mineral. Terr. Sigillat. Mirrh. &c.

Sed si nova febris suboriat ex pustularum sup-
puratione, Acida leviora exhibenda sunt, usque dum febris declinare inceperit.

In Variolis Confluentibus Methodus præscripta rigi-
dius observanda est, majus enim subest discrimen,
quam in Distinctis: & præterea confluentes plerum-
que comitatur adultis Salivatio, in infantibus flu-
xus alvi. Quod ad Salivationem attinet, illa
potius promovenda quam inhibenda est, usque
ad diem decimumtertium; in quem finem utatur
æger cerevisia tenui (vel simili) de qua
copiose bibat, hæc enim nec calorem, nec su-
dorem conciliat: Hypnotica etiam sub vesperam
concedi possent: hoc pacto promovebitur intume-
scentia faciei & manuum, æquè ac salivatio, u-
sque aded ad salutem necessaria. Quam sententiam
adstruebant quidam non infimæ sortis Medici, &
precipue celeberrimus noster Sydenhamus, cujus do-
ctrinam hac in parte in praxi nostra sæpissime con-
firmatam vidimus.

80   C A P U T   XXXIX.

℞. *Aqua Rosar. Lujul. aa. ℥j. Laudan. Liquid. gur. xi. Syrup. Diamoron. ℥β.* Misc. fiat Julapium.

Sunt inter Medicos qui præscribunt *Diacod. ℥j. Laudan. Liquid. gut. xiv. in aqua Primula veris.* Existimant etiam *Diarrhœam* infantum inhibendam non esse, ex eo quod sit naturæ conatus ad materiam morbificam expellendam, quorum sententiæ nos calculum nostrum adjuicimus.

Quæ symptomata apparent antè *Variolarum* eruptionem vix attendenda sunt: Sed si, cum jam egressæ fuerint, denuò evanescent, *Saliva Volatilia, Urinosa, Spiritus Viperarum, C. C. &c. Elixir Propriet. Essent. Mirrh. &c.* maximè conveniunt (Quæ etiam juncta *Cephatis* in *Comate & Epilepsia* multùm valent.)

Si *Saliva viscida* ægros infestet aded ut in suffocationis periculo videantur (quod & sepè contingit, circa diem undecimum) *Gargarismata* in usum revocanda sunt. Vulgare hoc Medicorum præscriptum multùm confert.

℞. *Cortic. Ulmi ℥vj. Glycyrrhiz. ℥β. Passular. Exacinat. ℥ii. Rosar. Rubrar. pug. ij. Coq. in l. q. Aquæ Fontan. ab ℔. iβ. in Colatura Dissol. Mel. Rosar. Oymell. Simpl. aa. ℥ij.* Misc. fiat *Gargarisma*. Quoad alia symptomata, consule alios authores qui eadem fusiùs tractarunt.

Externè, cum pustulæ duriusculæ evaserint, inungatur facies *Oleo Amygdalar. Dulc. vel Cremore lactis* commixto pollinis subtilissimo *Brafi recenti optimè siccati.* de quibus fiat *Unguentum*, quod non solum cutis Pruritus, sed & ejusdem deformitatem impediret.

C A P U T   XL

De Chlorosi.

1. **A**ffectus hic *Chlorosi* dictus, quandoque *lèteri albi*, morbi *Virginei, Febris alba, &c.* nomine audit: estque *Cachexia*, vel mala corporis dispositio.
2. *Signa* sunt *Lassitudo totius corporis, Spontanea, facies*